

God oversikt over helse- og omsorgstjenesten

Geir Sverre Braut

Helse- og omsorgstjenesten på kryss og tvers: grunnbok om det norske helsesystemets oppbygning og funksjon

Bergen: Fagbokforlaget, 2024

204 s.

ISBN 9788245045451

Michael 2025; 22: 155–156

doi: 10.5617/michael.12405

Boken er skrevet av Geir Sverre Braut. Han er samfunnsmedisiner og har bakgrunn som fylkeslege og assisterende direktør i Statens helsetilsyn. Nå er han professor ved Handelshøgskulen HVL og seniorrådgiver ved Stavanger universitetssjukehus. Braut har brukt store deler av sitt yrkesliv til kvalitets- og tilsynsarbeid, og det kommer tydelig fram. Braut er også kjent som en kunnskapsrik, klok og reflektert foredragsholder, og man kan nærmest høre stemmen hans gjennom teksten i kapitlene.

Til å begynne med virker boken litt rotete i sin oppbygning. Det er tenkt at man skal lese kapitlene fortløpende, men at hvert kapitittel står for seg selv. Ja, temaene kommer litt på kryss og tvers, men etter hvert danner det seg en helhet som gir mening. Boken skal dekke pensum til samfunnsfag for grunn- og videreutdanning i helse- og sosialfagene, men jeg tror den er litt for vanskelig tilgjengelig for grunnutdanningsstudentene. Den virker mer innstilt mot masternivå, med sin detaljrikdom, refleksjoner og akademiske språk. Interessant, men kanskje ikke helt relevant

for målgruppen, er de historiske referansene i mange av kapitlene, for eksempel om folkeavstemninger og om konvensjoner.

De mange litteraturhenvisningene og den fine stikkordsoversikten gjør boken nærmest til et oppslagsverk, til tross for det relativt beskjedne sideantallet. Boken er også utstyrt med nummererte fotnoter. Det er mange referanser til lovgivningen, både i referansene og i fotnotene, som understøtter og forsterker teksten. Boken kunne gjerne vist at det er flere lover som styrer det samme området, men med utgangspunkt i forskjellig ansvar og plikter. Et eksempel er sammenhengen mellom lovverket som styrer Helse-tilsynet, og bestemmelsene i spesialisthelsetjenesteloven som pålegger helseforetakene å melde alvorlige uønskede hendelser.

Noen eksempler brukes for å illustrere poengene, men det kunne gjerne vært flere. Refleksjonsspørsmålene «til ettertanke» etter hvert kapittel viser at dette er en arbeidskrevende lærebok. Spørsmålene oppfordrer ofte til å søke i andre kilder og berike kunnskapen.

Boken er faktatett og komprimert, men selv om den dekker mye, er det noen temaer som ikke er berørt. Det gjelder for eksempel rollefordelingen mellom Helsetilsynet og Folkehelseinstituttet på smittevernområdet. Under avsnittet om spesialisthelsetjenesten kunne rollen og oppgavene til kompetansesentrene gjerne vært tatt inn. Det samme gjelder hvorfor noen tjenester er sentralisert, og hvordan dette besluttes. Kanskje kunne det i tillegg vært brukt noe mer plass på likeverdige helsetjenester, om vi har det og hvordan det eventuelt kan vises, for eksempel ved hjelp av helseatlasene.

Mange vil ha glede av å lese Brauts fremstilling av det norske helsesystemets oppbygning og funksjon og også nikke gjenkjennende til hans betraktninger, både mellom og på linjene. Boken treffer langt flere enn helsefagstudentene den er skrevet for.

Anne Karin Lindahl
anne.karin.lindahl@ahus.no

Anne Karin Lindahl er divisjonsdirektør ved Kirurgisk divisjon, Akershus universitetssykehus og førsteamanuensis ved Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo.